А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів по комунальному підприємству "Летичівський спецлісгосп"

"02" жовтня 2025 року

с-ще Летичів Хмельницького району Хмельницької області

Нами, завідувачем сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Віталієм СТЕГНЯКОМ (відповідно до листа комунального підприємства "Летичівський спецлісгосп" (далі - КП "Летичівський спецлісгосп") від "29" вересня 2025 року № 245), майстром лісу КП «Летичівський спецлісгосп» Валерієм ДМУХОВСЬКИМ, майстром лісу КП «Летичівський спецлісгосп» Іваном БЕЗПЕЧНИМ в період з 30.09.2025 року по 02.10.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні КП "Летичівський спецлісгосп" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Обстеженням встановлено наступне:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							Категорія лісів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність провадження заходу, %
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
14	5	2.2		2.2	8Д3Г2Г3+БП	83	0.60	1	25	32	210	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
14	17	2.0		2.0	4Д3Б6Г3	83	0.50	2	22	32	150	3	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	10
15	4	3.1		3.1	9Г3Б1БП	61	0.80	3	18	18	180	4	некроз граба, бактеріальна водянка, березова губка	5
15	12	1.4		1.4	7БП3Г3	68	0.70	2	24	32	210	4	некроз граба, бактеріальна водянка, березова губка	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
15	26	0.9		0.9	6ЛПД2ГЗ2КЛГ	50	0.60	1	19	28	150	3	некроз граба, вертицильоз клена	10
17	6	10.8		10.8	7ГЗ(43)1ГЗ(53) 1Д31ОС	43	0.80	2	18	18	210	4	некроз граба, несправжній осиковий трутовик, стовбурові гнилі	5
18	4	1.9		1.9	10СЗ	48	0.90	1	18	24	340	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
18	5	0.5		0.5	8КЛГ2ЯВ	48	0.60	1	18	20	150	3	вертицильоз клена, халаровий некроз ясена	10
18	6	1.6		1.6	10СЗ	48	0.70	1	18	24	240	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
18	9	1.0		1.0	6ЛПД1Д31ЧШ 1КЛГ1ОС+ГЗ	50	0.60	1	19	28	170	3	некроз граба, несправжній осиковий трутовик, вертицильоз клена, стовбурові гнилі	5
19	17	1.7		1.7	10АКБ	59	0.70	1	22	28	190	3	бура ядрово-заболонна гниль акації, суховершинність, сухобочини	5
20	5	3.6		3.6	10ВЛЧ	44	0.90	1	18	20	220	3	стовбурові гнилі, трутовики	5
20	10	4.5		4.5	10АКБ	44	0.70	1А	19	24	160	3	бура ядрово-заболонна гниль акації, суховершинність, сухобочини	5
22	2	6.0		6.0	4Д35БП1ГЗ	76	0.70	2	22	28	210	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
22	5	10.2		10.2	6Д33ОС1БП	71	0.80	2	22	28	310	4	стовбурові гнилі, трутовики, судинний мікоз дуба, поперечний рвк дуба	5
23	7	10.2		10.2	3Д31ТЧ4БП2ОС+ ГЗ+ЧШ	73	0.70	3	19	24	220	4	стовбурові гнилі, трутовики, судинний мікоз дуба, поперечний рвк дуба	5
29	1	2.0		2.0	3Д34ДЧР1ЯВ1ГЗ 1БП	45	0.90	3	13	16	170	4	стовбурові гнилі, трутовики, судинний мікоз дуба, поперечний рвк дуба	5
29	4	4.6		4.6	4Д32ЯВ1Я32БП 1АКБ	47	0.90	2	16	16	200	4	опеньок (армілярні гнилі), стовбурові гнилі, трутовики	5
29	7	2.9		2.9	7БП3ГЗ+ЯЗ	66	0.70	1	26	36	220	4	некроз граба, бактеріальна водянка, березова губка	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
30	13	8.0		8.0	8Д32ГЗ	64	0.70	1	21	24	210	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
30	14	1.5		1.5	9ГЗ1ДЗ+ОС+ЧШ	63	0.70	3	19	18	180	4	некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики	5
30	18	1.8		1.8	6АКБ2С32ВЛЧ	53	0.50	1	21	28	140	4	бура ядрово-заболонна гниль акації, суховершинність, сухобочини	10
33	2	18.5		10.8	6ГЗ2ЛПД1ОС1ДЗ+БП	61	0.70	3	18	20	180	4	некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики	5
33	5	6.9		6.9	4ГЗ3ОС3ЛПД+ЯЗ+ДЗ	61	0.70	3	19	20	210	4	некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики	5
35	7	8.2		8.2	7БП3ГЗ	76	0.70	1	26	36	210	2	некроз граба, бактеріальна водянка, березова губка	5
36	6	1.5		1.5	5Д35ЛПД	44	0.90	1	18	20	280	3	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, стовбурові гнилі	5
36	21	4.2		4.2	10СЗ	44	0.70	1А	21	24	310	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
37	33	3.8		3.8	10ГЗ+ОС+ЧШ+СЗ+ГЗ	51	0.70	3	17	16	150	3	некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики	10
38	52	3.6		3.6	3Д32Я34ГЗ1КЛГ	57	0.70	1А	22	28	230	4	опеньок (армілярні гнилі), стовбурові гнилі, трутовики, некроз граба	5
38	60	2.8		2.8	8Д32ГЗ+БП	62	0.60	1	23	32	210	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
38	62	1.0		1.0	8ГЗ2ДЗ+БП	64	0.70	3	19	20	180	4	некроз граба, судинний мікоз дуба	5
43	16	7.4		7.4	8ГЗ2ЯЗ+ЧШ+ДЗ+БРС	71	0.80	2	21	24	250	3	некроз граба, опеньок (армілярні гнилі)	5
46	12	2.5		2.5	7Д32ГЗ1ЯЗ	73	0.60	1	23	32	210	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
47	10	7.5		7.5	6БП2ГЗ2ЯЗ+ДЗ	71	0.60	1	26	32	200	4	некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики, опеньок (армілярні гнилі)	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
47	11	1.9		1.9	8Д32ГЗ	83	0.60	2	24	32	220	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
47	19	3.4		3.4	4Я34ГЗ1БП1КЛГ+ ЛПД	49	0.70	1А	21	28	170	4	опеньок (армілярні гнилі), некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики, некроз граба	5
47	21	1.0		1.0	4Я34БП2ГЗ+БРС	61	0.60	1	26	36	210	4	опеньок (армілярні гнилі), некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики, некроз граба	5
48	9	1.5		1.5	9Д31Я3	89	0.60	2	24	32	260	4	опеньок (армілярні гнилі), халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба	5
50	5	1.4		1.4	3Я31ЯВ1БП2ВРБ 2ОС1ГЗ	31	0.80	1	17	20	150	4	опеньок (армілярні гнилі), халаровий некроз ясена, стовбурові гнилі	10
51	1	7.9		7.9	4ДЧР2Я32ГЗ1ЛПД 1БП+ЧШ+ОС	37	0.90	1А	18	24	190	4	опеньок (армілярні гнилі), халаровий некроз ясена, стовбурові гнилі	5
51	15	7.6		7.6	4Д36ГЗ+БП	91	0.80	2	25	32	220	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
52	8	2.2		2.2	10ГЗ+БП+ДЗ	26	0.90	1	14	16	130	4	некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики	10
52	11	26.2		26.2	6Д34ГЗ+БП+ЧШ+ ЯЛЕ	72	0.50	2	21	32	140	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	10
59	30	2.2		2.2	10БП+ГЗ	67	0.60	1	24	28	190	4	стовбурові гнилі, бактеріальна водянка, трутовики	5
59	31	1.9		1.9	4БП3ОС3ГЗ	61	0.60	2	23	32	190	4	стовбурові гнилі, бактеріальна водянка, трутовики	5
62	36	2.6		2.6	4Д34Я32ГЗ	80	0.60	2	22	32	240	3	опеньок (армілярні гнилі), некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики, некроз граба	5
63	10	2.6		2.6	10СЗ	42	0.80	1	17	20	280	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
63	12	2.0		2.0	10СЗ	42	0.80	1	17	20	280	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
67	8	8.8		7.8	7ГЗ2Д31ЛПД	62	0.70	2	21	20	220	3	некроз граба, судинний мікоз дуба, поперечний рак дуба	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
67	28	2.0		2.0	7Д33ГЗ	69	0.60	1	22	28	190	3	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	5
ВСЬОГО ВСР:				**216.8**										

Загальна обстежена площа по КП «Летичівський спецлісгосп" складає 216.8 га. По причинах розладнання (за переважаючим збудником хвороби/шкідником) в загальному по підприємству:

- стовбурові шкідники - 12.3 га;
- некроз граба - 77.2 га;
- судинний мікоз дуба - 62.7 га;
- стовбурові гнилі, трутовики - 30.1 га;
- опеньок (армілярні гнилі) - 26.0 га;
- бура ядрово-заболонна гниль акації - 8.0 га;
- вертицильоз клена - 0.5 га.

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою сосна звичайна (СЗ) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий *(Tomicus minor)* та лубоїд сосновий великий *(Tomicus piniperda)*, в меншій мірі - короїд вершинний *(Ips acuminatus)*. Більшість дерев СЗ відносяться до сухостою минулих років (VI-та категорія стану), які відпрацьовані комплексом златок, про що свідчать наявність характерних ходів та бурової муки під корою дерев, але разом з тим - зустрічаються дерева що всохли в поточному році (V-та категорія стану). Такі дерева характеризуються зміною забарвлення глиці до рудого, відпрацьовані стовбуровими шкідниками, в наявності часткове опадання кори, дерева зі зламаними кронами, тощо.

Характер розташування сухостійних дерев поодинокий та груповий (групи по 2 - 3 дерева, але зустрічаються і до 5 - 6 дерев). Поодиноко є всихаючі дерева (IV-та категорія стану): крони дуже ажурні, хвоя має забарвлення від світло-зеленого до жовтувато-зеленого, дерева з всиханням крони більше 2/3 периметру, з раковими утвореннями (рак сірянка), з механічними пошкодженнями стовбурів та кореневих лап більше 2/3 периметру, тощо. Під деревами сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 2 до 3 шт. на м2 до 5 - 6 шт. на м2. Насадження сосни звичайної (СЗ) характеризуються слабким (до 5%) ступенем пошкодження, в наявності також сухостійні дерева, зі зламаними кронами, в переважній більшості поодинокого розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Листяні породи дерев вражені кореневими та стовбурними гнилями, які викликаються комплексом різних причин: дерева берези повислої (БП) від трутовика справжнього *(Fomes fomentarius)* та бактеріальної водянки, дерева осики (ОС) від трутовика несправжнього (*Phellinus tremulae*), дерева ясена звичайного (ЯЗ) та дуба звичайного (ДЗ) від пошкоджень опеньком осіннім *(Armillaria mellea)*.

Насадження вражені кореневими та стовбурними гнилями характеризуються відпадом дерев змішаного типу – наявний в них сухостій (переважно дерев порід берези, осики, ясена та граба) що носить як поодинокий так і груповий характер (групи невеликі в середньому до 3 - 4 дерев). Також в обстежених насадженнях наявний вітровал минулих років поодинокого та групового характеру. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на дубі звичайному (ДЗ) є малий дубовий вусач (*Cerambyx scopolii*), на ясені звичайному (ЯЗ) – лубоїд ясеневий строкатий (*Hylesinus fraxini*) та лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus*). Переважна кількість дерев що відноситься до сухостою минулих років - вражена стовбуровими шкідниками з родини златок, в незначному відсотку – представниками родини вусачів.

Ще однією патологією, що призводить до всихання дерев листяних порід є хвороби некрозного та судинного характеру: судинний мікоз (офіостомоз) дуба, халаровий некроз ясена, некроз граба, вертицильоз клена, тощо. Збудниками хвороб лісу, є грибкові хвороби, які заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок.

Характер перебігу патологічних процесів в обстежених листяних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає халарового некрозу ясена (відповідно дерева ЯЗ), судинному мікозу (дерева породи ДЗ). В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон. Поодиноко в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, а саме у видовому плані найчастіше зустрічаються: на дубі - трутовик дубовий несправжній (*Phéllinus igniárius*), на грабові - беркандера обпалена (*Bjerkandera adusta*), та інші види трутовиків, що теж призводять до появи та розповсюдженню у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодиноко спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, дугоподібно зігнуті дерева.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження хвороб лісу та стовбурових шкідників, і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 216.8 га у 2026 році.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень для лісопатологічного обстеження представлена відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року КП "Летичівський спецлісгосп".

Примітка: *відбір дерев до рубки, матеріально-грошові оцінки лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводитимуться силами лісової охорони КП «Летичівський спецлісгосп». На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки не розпочаті.*

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки шкідників та хвороб лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
4. Для недопущення розповсюдження кореневих і стовбурових гнилей та стовбурових шкідників, з метою збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів (ВСР) необхідно провести в максимально стислі терміни.
5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку та поширення осередків стовбурових шкідників в суміжних насадженнях.

Акт складений в трьох примірниках:
1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
2-й - Південно-Західному міжрегіональному УЛМГ;
3-й - КП "Летичівський спецлісгосп".

П І Д П И С И :

Завідувач сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" Віталій СТЕГНЯК

Майстер лісу КП "Летичівський спецлісгосп" Валерій ДМУХОВСЬКИЙ

Майстер лісу КП "Летичівський спецлісгосп" Іван БЕЗПЕЧНИЙ

З актом ознайомлений т. в. о. директора КП "Летичівський спецлісгосп" Руслан ЖУБРЖИЦЬКИЙ